

ЕНЦИКЛОПЕДИЧНА НЕВИЧЕРПНІСТЬ МОВНОГО СВІТУ ОЛЕКСАНДРИ СЕРБЕНСЬКОЇ

Анастасія Мамалига

доктор філологічних наук, професор (Київ)

Талант, наполеглива праця, справжня людська унікальність Олександри Антонівни Сербенської дали їй змогу надзвичайно ґрунтовно, багатоаспектно розкривати основи, закономірності, факти, явища мовного буття в його системних комунікаційно-змістових зв'язках і всеосяжній духовно-синергетичній сутності.

Маючи великий досвід текстологічних досліджень, заслужений професор, академік О. Сербенська продовжує розширювати коло своїх пошуків у сфері актуальних інтегративних напрямів – інтертекстуальності, гіпертекстуальності, синергетики, культури ефірного мовлення та ін. На цих засадах природа, розвиток і функціонування мовних утворень різного семантико-структурного рівня і типу розкриваються багатством непізнаних ще чинників співдружності думки, мислення і, звичайно ж, мови, від її початкових одиниць – звуків, морфем, слів – до текстових композицій об'ємного дискурсу. У блискучому автобіографічному есе «Часопростір мого буття» О. А. Сербенська дуже влучно схарактеризувала динаміку своїх дослідницьких устремлінь, наголошуючи, що «постійні пошуки привели згодом до усвідомлення незбагненого таїнства мови як сутності людського Я, як могутньої духовної сили народу».

Прагнучи запровадити словосполучення «екологія мови» («екологія слова») у системі мовознавчих термінів, проф. О. Сербенська наполягає не на влучності синонімічного вибору, пов'язаного з поняттям «культура мови», а на важливій об'ємності такого термінологічного змісту: етнокультурного, соціолінгвістичного, філософського, зокрема етико-естетичного, дискурсивно-історичного, політичного.

Винятково глибинне бачення характеризує підхід Олександри Антонівни до мови преси, про що йдеться – потужно, системно, комплексно – в її докторській дисертації «Мова газети і мовотворчість журналіста в аспекті соціально-культурного розвитку суспільства». Як необхідні настанови сучасним журналістам звучать рядки автореферату проф. О. Сербенської: «Потрібне знання духовного контексту, в якому творили наші попередники, потрібне повернення українській журналістиці історичної і етнокультурної свідомості; настав час реставрувати гідність української журналістики, творити її як системну, національно консолідовану. Зростання національної свідомості, загальної культури, духовності в широкому розумінні цього слова дасть надійну основу для повноцінного життя української мови в пресі».

За підручниками, посібниками, словниками, над створенням яких працювала Олександра Антонівна, набували мовної вправності, засад культури мовлення тисячі

майбутніх філологів, журналістів, урешті-решт фахівці різних галузей. Кожна нова праця О. Сербенської сприймалася викладачами, студентами, учнями як подія. Можна впевнено сказати, що її внесок у загальну, національну мовну культуру України справді є безцінним.

Мені доводилося бути рецензентом дисертацій, написаних під орудою Олександри Антонівни; завжди помічала в них нові, свіжі думки і відповідний вимогливий вплив наукового керівника.

Незабутніми були враження від виступів проф. О. Сербенської на традиційних мовних конференціях в Інституті журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Із плином часу, хоч мені і не щастить зустрічатися з Олександрою Антонівною, але, навіть спілкуючись по телефону, відчуваєш її сильну, діяльну енергетику, невичерпність мовознавчих (і не тільки) спостережень та узагальнень.

Щиросердно вітаючи вельмишановну, дорогу Олександрю Антонівну Сербенську зі знаменним славним ювілеєм, побажаємо їй молодій невтомності в наукових і педагогічних звершеннях, і ще багато років плідної творчості на величних теренах Скарбниці Українського Слова.